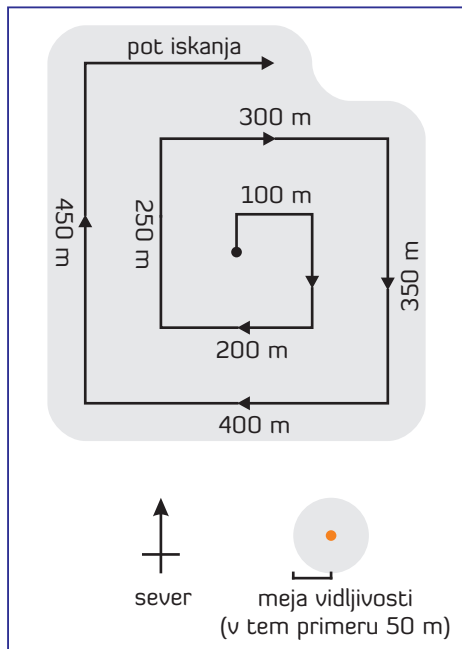

Slika 5.2.24: Prepoznavanje reliefa.

Slika 5.2.25: Iskanje v spirali.

giblujemo v določeni smeri 50 m, če je to meja vidljivosti, nato pa se obrnemo za 90° v smeri urnega kazalca in prehodimo 100 m. Spet se obrnemo za 90° ter pot v tej smeri nadaljujemo 150 m. Obračanje za 90° in podaljševanje razdalje za 50 m izvajamo tako dolgo, dokler ne najdemo zelene točke. Tako zagotovo najdemo iskani objekt, če je vidljivost vsaj 50 m. Pogoj je, da približno vemo, da smo že v bližini iskanega objekta.

Opozoriti pa velja, da vse naštet metode niso primerne za vse vrste terenov. V takšnem primeru se pričakuje razsodna odločitev vodnika. Ob zmanjšani vidljivosti se zato, če je le mogoče, gibamo v okviru cest in poti. Hoja po azimutu je izredno otežena, viziranje na daljše razdalje je onemogočeno. Najbolje je, da v smer hoje napotimo tovariša s svetilko in ga sproti usmerjamo. Ko je tako daleč, da ga še vidimo, nas mora počakati na mestu. Postopek ponovimo, ko pridemo do njega.

5.2.13.2 Orientacija ob oteženih možnostih gibanja – sneg

Hoja po mehkem, sveže zapadlem snegu je otežena že ob lepem vremenu, saj brez ustrezne dodatne opreme (turne smuči ali krplje) le s težavo napredujemo. Če pa nas doletijo megla, veter in padavine (po večini sneg), se razmere izredno poslabšajo in so zaradi nizkih temperatur izjemno nevarne.

Napak pozimi ne sme biti, ker jih je težko popravljati. Prvi pogoj je, da imamo vso potrebno zimsko planinsko opremo in opremo za orientacijo. Pred odhodom na pot je potrebna natančna priprava, izdelati je treba tudi natančen načrt ture, ki mora vključevati tudi možnost pravočasnega umika v primeru poslabšanja razmer ali možnost bivakiranja.

Pot, ki jo izberemo pozimi, naj bo brez velikih strmin in večjih strmih spustov. Paziti je treba na pobočja, na katerih je nevarnost snežnih plazov. Izberimo najbolj naravno in najlažjo smer, ki sicer ni nujno najbližja, vendar je najbolj lagodna, poteka po dolinicah in ima čim manj ovinkov.

Edini način, kako priti do načrtovane točke kljub gosti megli in globokemu snegu, v katerem se ne da napredovati niti s smučmi, je hoja oziroma gaženje po azimutu in natančno merjenje razdalje, ki smo jo pregazili. Vsi sistemi orientacije v takšnih primerih odpovedo. Pomagata nam le tračni meter ali izmerjena vrv (če ni pomrznila) ter kompas. Takšna hoja je sicer zamudna, vendar je učinkovita. Za delo sta potrebna vsaj dva. Preden se odpravimo na pot v zimskih razmerah, si poleg zaščitne in rezervne planinske opreme pripravimo še:

1. **opremo za orientacijo:** karta, kompas, višinomer, tračni meter ali vrvica, svetilka, po možnosti GPS in mobilni telefonski aparat;
2. **pripravo na turo:** označba poti na karti, izmerjeni azimuti in zračne razdalje, analiza dvigov in spustov iz merila nagibov, izračun ustreznih razdalj z upoštevanjem razgibanosti površja (jame, grape, vrtače itn.), zato prištejemo vsaj še 20 %.

5.2.13.3 Upoštevanje nevarnosti plazov pri izbiri smeri gibanja

Temeljna značilnost snežnih plazov je njihova nepredvidljivost, zato se jim moramo izogniti oziroma ne smemo dopustiti, da bi nas snežne gmote sploh zajele. Prav zato moramo biti seznanjeni z vzroki in posledicami snežnih plazov ter tudi ustrezno pripravljene nanje. Vzrokov za nastanek snežnih plazov je več. Največ nesreč ne povzročijo spontani plazovi velikih razsežnosti, temveč manjši, ki jih sprožijo gorniki sami.

Pri izbiri smeri gibanja v zimskih razmerah je poleg varnosti (plazovi) odločilno tudi to, ali gremo **peš** (usnjeni in plastični pohodni čevlji, krplje) ali na **smučeh**, vendar je bistvo, če upoštevamo možnosti in prednosti hoje oziroma smučanja, v obeh primerih enako.

Na karti poiščemo svoje izhodišče (izhodiščno točko); to je lahko planinska koča, konec ceste, križišče ali kaj drugega. Pogledamo, ali od izhodišča do zelene točke vodi kakšna pot (označena ali neoznačena steza ali kaj drugega). Lahko se pa, glede na sam svet in razmere, tudi odločimo, da bomo šli kar po brezpotju ali pa po azimutu – to je v snežnih razmerah še pogostejše, posebno v ugodnih.

Pri izbiri smeri ture moramo predvideti, kako je na tej poti oz. v tej smeri, ko zapade sneg. Pri tem se moramo zavedati, da pot v snegu ni opazna, vsaj dokler ni gazi, pa

še ta nas lahko včasih zavede (lahko je lovčeva!). Nekatere izmed teh poti, ki v kopnem niso nič posebnega, so lahko v snegu komaj prehodne in so že pravi alpinistični dosežek ali pa nasprotno (ruševje in zakrasel svet sta lažje prehodna). Na drugih, ki so v kopnem povsem nenevarne, pa nas kaj lahko zajame plaz ali pa zdrsnemo. Zato moramo najprej presoditi in se pozanimati, kakšna je nameravana pot v snežnih razmerah, tako v celoti kot tudi na posameznih izpostavljenih mestih. Nekatere poti so lahko skoraj v celoti varne, zelo nevarni so le posamezni odseki. Plazovom izpostavljeni odseki morajo biti čim krajši, saj je na teh mestih plaznica najožja.

foto: Aleš Glančnik

Slika 5.2.26: Komaj še vidna zimska markacija

ko (slika 26). Na karti ji pazljivo sledimo od izhodišča naprej, pazeč tudi na nagib pobočij (predvsem strmehjših od 30°!), po katerih ta pot vodi, in si označimo (zapomnimo) vse pomembne točke, ki jih bomo lahko uporabili pri orientaciji in po katerih bomo tudi v naravi spoznali, da se gibljemo v pravi smeri. Pri tem moramo upoštevati, da je pokrajina zasnežena in da so nekatere stvari pod snegom, druge pa spremenjene (zglajene). Za orientacijske točke moramo izbrati izrazite objekte, ki jih še tako debela snežna odeja ne spremeni posebno (hiše, kamnolomi, potoki, stene, grape in podobno) in so tudi na zemljevidu. Zapomnimo ali zapišemo si lahko tudi njihov vrstni red. Da bi med hojo imeli manj dela, pa tudi, da bomo lažje vedeli, kdaj bomo prišli do njih, lahko pripišemo še njihovo medsebojno razdaljo in okvirni čas hoje.

Zelo pomembna je tudi višina oz. debelina snega. Pri majhni debelini snežne odeje je pot včasih celo lažja kot v kopnem, pogosto pa je težja in nevarnejša. Poleg tega so tudi časi, potrebni za hojo do zelenih točk, veliko daljši. Izogibajmo se hoji čez plazovino, ki je lažje prehodna šele spomladi, ko jo dnevno taljenje in zmrzovanje postopoma zgladita in omehčata (stanjšata). Vse to moramo upoštevati pri izbiri smeri pristopa.

Če se odločimo, da bomo šli **po poti**, potem na karti (oziroma njeni fotokopiji), upoštevajoč morebitne nevarnosti, **označimo to pot**, da jo bomo lahko pozneje hitro ločili od drugih. Pri tem se moramo zavedati, da v snežnih razmerah zelo verjetno ne bomo mogli hoditi povsem po poti, ampak le približno v smeri poti, saj zimskih markacij v glavnem ni ali pa so postavljene zelo na red-

Če pa se odločimo, da bomo šli po brezpotju ali pa po azimutu, moramo najprej pogledati, ali nam svet dopušča tak način hoje. Če je povsod prehodno, a ni nevarno, potem lahko brez težav hodimo po azimutu. Če so vmes ovire ali pa nevarna, plazovita območja, potem na karti izberemo tako smer, da se tem delom poti izognemo. To smer (azimute) nato vrišemo v karto. Potem pazljivo sledimo vrisani poti in si, enako kot če bi šli po poti, označimo vse pomembne točke, ki jih bomo lahko uporabili pri orientaciji in ki nam bodo pomagale določiti naša stojišča. Po navadi so to točke, na katerih se začne hoditi po drugem azimutu. Zato izmerimo azimute med takimi značilnimi točkami v smeri naše hoje in si jih zapišemo. Tudi pri tem moramo upoštevati zaradi snega spremenjeno pokrajino in posamezne objekte. V snežnih razmerah moramo izbrati več opornih točk, ker je v primeru nenadne megle zaradi razpršene svetlobe vidljivost precej slabša (krajša) kot v koprnih.

Če se bomo gibali s smučmi, bomo morali poleg vsega, kar smo navedli pri hoji, upoštevati še možnosti, ki nam jih ponuja gibanje na smučeh. Zato si izberimo svet, ki omogoča hojo s smučmi; to pomeni ne preveč strm (na takih mestih gremo v ključih – ustrezna širina!) ali pregosto zaraščen, brez ostrih robov, grebenov in podobnega. Tudi iz gostote izohips in na podlagi izkušenj turni smučarji izbirajo predvideno pot oziroma smer gibanja. Pri vzponu gremo lahko tudi skozi z drevesi sorazmerno na gosto zaraščen gozd, za spust pa je bolje, da je ta redkejši, saj daje več prostora za smučanje. Pri tem se po navadi izogibamo grebenom, ker so po večini spihani in zato goli. Če se nad nami sproži plaz, upoštevajmo, da mu na smučeh lažje uidemo pri spustu kot pa med vzponom, ko imamo na drsni ploskvi prilepljene kože (pse).

Pri gibanju navzgor je način oziroma orientacija pri hoji in pri smučanju tako rekoč enaka, ker je hitro gibanja oz. napredovanja skoraj enaka (to velja za trši sneg!). Zato pa je pri sestopu oziroma smučanju orientacija za pešce in smučarje različna. Smučar lahko zelo hitro presmuča razdaljo, za katero pešec potrebuje kar nekaj časa, še posebno če se mu globoko udara. Zato morajo biti orientacijske točke za smučarje bolj opazne, da jih pri večjih hitrostih gibanja teže prezrejo.

5.2.14 Ukrepi, če zaidemo

Pri vsaki aktivnosti v naravi se nam lahko pripeti, da zaidemo s poti oz. se izgubimo. To možnost lahko zmanjšamo s temeljito pripravo in z ustrezno opremo, a je nikoli ne moremo popolnoma odpraviti. To se lahko pripeti vsakomur, zato moramo biti pripravljeni, da bomo v takšnem položaju znali ukrepati. Zavedati se moramo, da sam po sebi še ne pomeni neposredne nevarnosti, lahko pa vodi vanjo, če ne reagiramo pravilno.

Prvo pravilo, ki se ga moramo strogo držati, je, da nas ne sme zajeti panika, kajti v